

При виборі проекту, оцінці його ефективності варто врахувати фактори невизначеності і ризику. При оцінці проектів найбільш істотними є такі види невизначеності й інвестиційних ризиків:

- ризик, пов'язаний з нестабільністю економічного законодавства і поточної економічної ситуації, умов інвестування і використання прибутку;
- зовнішньоекономічний ризик (можливість введення обмежень на торгівлю і постачання, закриття кордонів тощо);
- невизначеність політичної ситуації, ризик несприятливих соціально-політичних змін у країні чи регіоні;
- неповнота чи неточність інформації про динаміку техніко-економічних показників, параметри нової техніки і технології.

Висновки

Одним з найважливіших завдань, яке постає перед сільськогосподарським підприємством, є вибір об'єктів реального інвестування, які мають високу ефективність. Основою такого вибору є оцінка ефективності альтернативних проектів. Аналіз існуючих методів оцінки ефективності проектів реальних інвестицій дав змогу визначити їхній економічний зміст, переваги та недоліки, умови застосування, які необ-

хідно враховувати при прийнятті рішень відносно реалізації проектів реальних інвестицій. Встановлено, що об'єктивність і всебічність оцінки ефективності інвестиційних проектів значною мірою залежить від рівня науковості та ступеня обґрунтованості вибору певних методів оцінки.

Список використаних джерел

1. Бланк І.А. Управление инвестициями предприятия / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2003. – 408 с.
2. Бриггем Ю. Энциклопедия финансового менеджмента / Ю. Бриггем; [пер. с англ. А.М. Емельянов]. – [5-е изд.] М.: «РАГС», «Экономика», 1998. – 823 с.
3. Виленский П. Оценка эффективности инвестиционных проектов: теория и практика: [учебно-практ. пособие] / Виленский П., Лившиц В., Смоляк С. – М.: Дело, 2001. – 832 с.
4. Гойко А.Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрями їх реалізації / А.Ф. Гойко. – Київ: ВІРА – Р, 1999. – 320 с.
5. Воробьев Ю.Н. Инвестирование: [учеб. пособ.] / Ю.Н. Воробьев, Е.И. Воробьева. – Симферополь: Таврия, 2004. – 340 с.
6. Шегда А.В. Менеджмент: [підручник] / А.В. Шегда. – К.: Знання, 2004. – 687 с.
7. Федоренко В.Г. Инвестиционный менеджмент: [навч. посібник] / В.Г. Федоренко. [2-ге вид., доп.]. – К.: МАУП, 2001. – 280 с.

УДК 338.436

Е.Е. САВИЦЬКИЙ,

аспірант, Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

Механізм стратегічного управління впровадженням інноваційних технологій підприємствами АПК

Статтю присвячено дослідженню підходів до створення ефективного організаційно-економічного механізму управління впровадженням інноваційних технологій підприємствами АПК з акцентом на стратегічній складовій. Запропоновано концептуальну структуру механізму, обґрунтовано його складові та особливості їх функціонування.

Ключові слова: підприємства АПК, впровадження інноваційних технологій підприємствами АПК, механізм управління впровадженням інноваційних технологій, інноваційна стратегія підприємств АПК.

Э.Э. САВИЦКИЙ,

аспирант, Киевский национальный экономический университет им. Вадима Гетьмана

Механизм стратегического управления внедрением инновационных технологий предприятиями АПК

Статья посвящена исследованию подходов к созданию эффективного организационно-экономического механизма управления внедрением инновационных технологий предприятиями АПК с акцентом на стратегической составляющей. Предложена концептуальная структура механизма, обоснованы его составляющие и особенности их функционирования.

Ключевые слова: предприятия АПК, внедрение инновационных технологий предприятиями АПК, механизм управления внедрением инновационных технологий, инновационная стратегия предприятий АПК.

E. SAVYTSKYI,

PhD student, Vadym Hetman Kyiv National Economic University

Mechanism of strategic management of innovation technologies implementation by agricultural enterprises

The article is aimed to research the approaches to the creation of effective organizational and economic mechanism of introduction of innovative technologies by agro enterprises with a focus on strategic component. The conceptual structure of the mechanism is proposed, components and features of their functioning are substantiated.

Keywords: agricultural enterprises, introduction of innovative technologies by agro enterprises, management mechanism of innovation technologies implementation, innovation strategy of agricultural enterprises.

Постановка проблеми. Успіх сучасного підприємства АПК в умовах конкурентної боротьби обумовлюється здій-

сненням постійного моніторингу позицій на ринку, дослідженням сильних і слабких сторін власної діяльності та здат-

ністю пристосовуватися до змін ринкових ситуацій. При цьому сталість розвитку підприємства багато в чому залежить від того, наскільки ефективно організоване управління інноваційними процесами і зокрема – впровадженням інноваційних технологій. При цьому варто особливо зауважити, що найбільшого успіху на ринку досягають ті підприємства, в яких діяльність із впровадження інноваційних технологій являє собою безупинно-циклічний процес, який перебуває в постійному русі та удосконаленні.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблематика запровадження ефективних підходів управління інноваційними процесами на підприємствах АПК знаходить широке висвітлення у роботах вітчизняних дослідників. Зокрема, цим питанням присвячено роботи таких авторів-вчених, як П.А. Андреев, Т.Г. Ігнат'єва, І.Г. Кожушко, О. І. Янковська, та ін.

Проте попри наявність значного наукового інтересу до зазначеної проблематики, переважна більшість досліджень стосується макро- та мезорівня інноваційної діяльності АПК – вивчаються проблеми державного стимулювання та фінансування аграрної науки, проблеми створення відповідної інноваційної інфраструктури та формування ринку інноваційних технологій підприємств АПК тощо. Однак досліджень, які б комплексно розглядали проблему ефективного управління впровадженням інноваційних технологій підприємствами АПК саме на мікрорівні, тобто на рівні окремих господарських суб'єктів галузі, на даний момент вкрай недостатньо.

Мета статті полягає в обґрунтуванні структури і визначенні фундаментальних складових організаційно-економічного механізму управління впровадженням інноваційних технологій підприємствами АПК, який має сформувати

методологічний і практичний базис активізації інноваційних процесів в агропромисловому комплексі у перспективі.

Виклад основного матеріалу. Першочерговим завданням забезпечення інноваційного розвитку вітчизняних підприємств АПК стає побудова ефективних організаційно-економічних та управлінських механізмів, які орієнтовані на сприяння інноваційним процесам в агропромисловій сфері та одержання максимальних економічних ефектів від впровадження інноваційних технологій. З нашого погляду, найбільш доцільно розглядати організаційно-економічний механізм управління впровадженням інноваційних технологій в АПК на трьох рівнях (рис. 1):

1) національному, на якому формується загальна стратегія інноваційного розвитку країни, визначаються базові пріоритети інноваційної діяльності (вектор пріоритетів у інноваціях), у тому числі і в АПК, формуються механізми стимулювання і підтримки впровадження інноваційних технологій;

2) галузевому і регіональному, функціонування якого досягається через створення Аграрного інноваційного фонду, а також через формування функціональної і підтримуючої інфраструктури ринку інноваційних рішень для АПК, зокрема створюється первинний та вторинний ринок інноваційних технологій (винаходів, патентів, ліцензій, ноу-хау тощо), формується інфраструктура інноваційної діяльності (створюються бізнес-інкубатори, аграрні інноваційні кластери, агропромислові наукові парки тощо) та формується система ресурсної і організаційної підтримки інноваційних процесів в АПК;

3) мікрорівні, тобто рівні окремих господарських суб'єктів АПК, які безпосередньо ведуть інноваційну діяльність, виготовляють і реалізують на ринку продукцію із ознаками но-

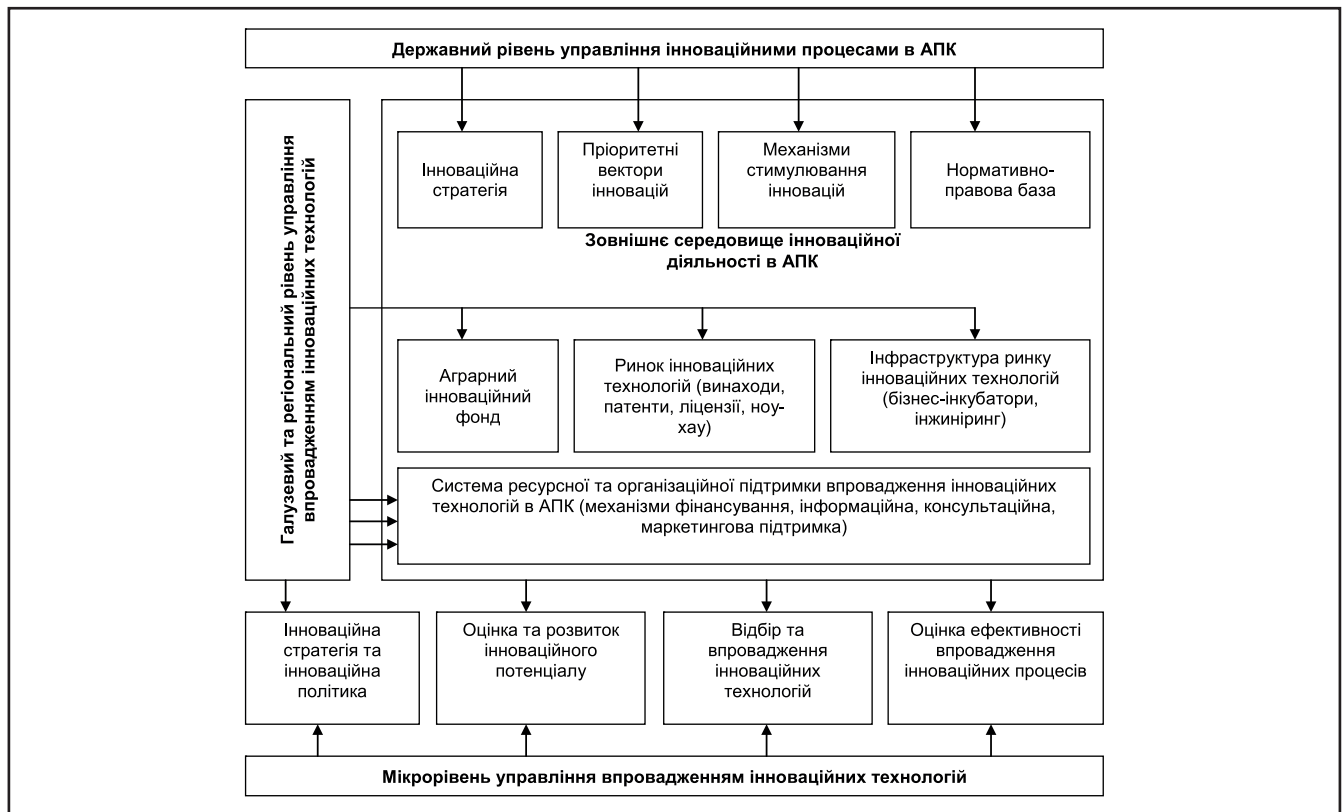

Рисунок 1. Організаційно-економічний механізм управління впровадженням інноваційних технологій підприємствами АПК

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

визни, а також здійснюють практичне впровадження інноваційних технологій.

Базуючись на одержаних під час дослідження теоретичних і практичних результатах, запропонуємо таку структуру організаційно-економічного механізму управління впровадженням інноваційних технологій підприємств АПК на мікрорівні, тобто на рівні окремих господарських суб'єктів (рис. 2).

Відповідно до представленої схеми мікрорівень механізму управління впровадженням інноваційних технологій підприємствами АПК структурно складається з трьох основних компонентів:

1) базису чи ядра механізму управління впровадженням інноваційних технологій на макрорівні, складовими якого виступають: наявний інноваційний потенціал (у розрізі маркетингово-ринкових, фінансово-технічних та кадрово-управлінських чинників); використовувана стратегія впровадження інноваційних технологій (до якого типу відноситься стратегія, які джерела одержання технологій використовуються, якій стадії життєвого циклу відповідає та які вимоги висуваються до складових потенціалу) та фундаментальні цілі, які переслідуються при впровадженні інноваційних технологій;

Інструментальне забезпечення механізму	Елементи забезпечення функціонування механізму управління впровадженням інноваційних технологій на мікрорівні			Організаційно-функціональне забезпечення механізму
1. Інформаційно-аналітичне забезпечення процесів впровадження інноваційних технологій				1. Інноваційні технології, класифіковані за предметними ознаками (виробничі, продуктові, організаційно-економічні)
2. Фінансово-економічне забезпечення впровадження технологій				2. Функціональні підрозділи, відповідальні за сфери впровадження інноваційних технологій
3. Програмно-алгоритмічне забезпечення процесів впровадження інноваційних технологій				3. Організаційна підтримка впровадження (бізнес-модель, потенціал, функціонал, бізнес-процеси підприємств АПК)
	Ядро механізму управління впровадженням інноваційних технологій на мікрорівні			
	Стратегія впровадження, у тому числі			
	1. Тип стратегії та джерела інноваційних технологій	2. Матриця відповідності стратегії стадії життєвого циклу	3. Вимоги до складових інноваційного потенціалу підприємства	
	Фундаментальні цілі впровадження інноваційних технологій			
	1. Динамічне управління конкурентними перевагами	2. Забезпечення сталості та незмінності зростання	3. Зміна і адаптація, безперервність життєдіяльності	
Внутрішньо орієнтовані стимулюючі чинники	Складові інноваційного потенціалу підприємства			Зовнішньо орієнтовані чинники
	1. Маркетингово-ринкові	2. Фінансово-технічні	3. Кадрово-управлінські	
1. Прагнення покращити фінансово-економічні та виробничі параметри функціонування підприємств	Рушійні сили (ключові чинники), що стимулюють активне впровадження інноваційних технологій підприємствами АПК			1. Зміна технологічних процесів у галузі, зміна векторів інноваційної активності конкурентів
2. Прагнення до завоювання лідерських позицій на ринку, освоєння нових перспективних напрямків та сфер діяльності, прагнення до формування та утримання стійких конкурентних переваг				2. Стимули до впровадження інноваційних технологій (фіскальні стимули, пільгове фінансування, сервісна підтримка новаторів)
3. Інноваційне мислення, інновації як спосіб життєдіяльності підприємства				3. Розвиток первинного та вторинного ринків інноваційних технологій, зближення продуцентів та споживачів технологій
				4. Інформаційно-консультаційна підтримка впровадження нових технологій

Рисунок 2. Структура механізму управління впровадженням інноваційних технологій підприємствами АПК на мікрорівні

2) елементів забезпечення функціонування механізму управління впровадженням інноваційних технологій на мікрорівні, які складаються з інструментального та організаційно-функціонального забезпечення. Так, інструментальне забезпечення роботи механізму управління впровадженням інноваційних технологій підприємствами АПК на мікрорівні складається з інформаційно-аналітичного, фінансово-економічного та програмно-алгоритмічного забезпечення процесів впровадження інноваційних технологій.

Елементами організаційно-функціонального забезпечення роботи механізму виступають самі інноваційні технології, класифіковані за предметними ознаками (виробничі, продуктові, організаційно-економічні), функціональні підрозділи, відповідальні за певні сфери впровадження інноваційних технологій та організаційна підтримка впровадження, яка реалізується завдяки формалізованим бізнес-процесам підприємства.

3) основних рушійних сил, що стимулюють підприємства АПК впроваджувати інноваційні технології. Дані чинники за сферою виникнення можуть бути внутрішньо орієнтованими та зовнішньо орієнтованими відносно самого підприємства. Так, ключові зовнішньо орієнтовані чинники стимулювання впровадження інноваційних технологій підприємствами АПК – це:

- зміна технологічних процесів у галузі, зміна векторів інноваційної активності конкурентів;

- спеціально створені стимули до впровадження інноваційних технологій (фіскальні стимули, пільгове фінансування, сервісна підтримка новаторів із боку держави тощо);

- розвиток первинного і вторинного ринків інноваційних технологій, зближення продуцентів і споживачів технологій;
- інформаційно-консультаційна та фінансова підтримка впровадження нових технологій.

Найважливішими внутрішньо орієнтованими стимулами впровадження інноваційних технологій підприємствами АПК виступають:

- прагнення покращити фінансово-економічні та виробничі параметри функціонування підприємств;
- прагнення до завоювання лідерських позицій на ринку, освоєння нових перспективних напрямків та сфер діяльності, прагнення до формування та утримання стійких конкурентних переваг;
- інноваційний тип мислення підприємства, розуміння необхідності постійного впровадження інноваційних технологій як принципового способу його життєдіяльності.

Безумовно, що основу роботи організаційно-економічного механізму управління впровадженням інноваційних технологій підприємствами АПК на мікрорівні створює його ядро, що представлене інноваційним потенціалом, стратегією та цілями впровадження інноваційних технологій (рис. 3).

Зокрема, відзначимо, що завдяки збалансованому запровадженню виробничих, продуктових та організаційно-

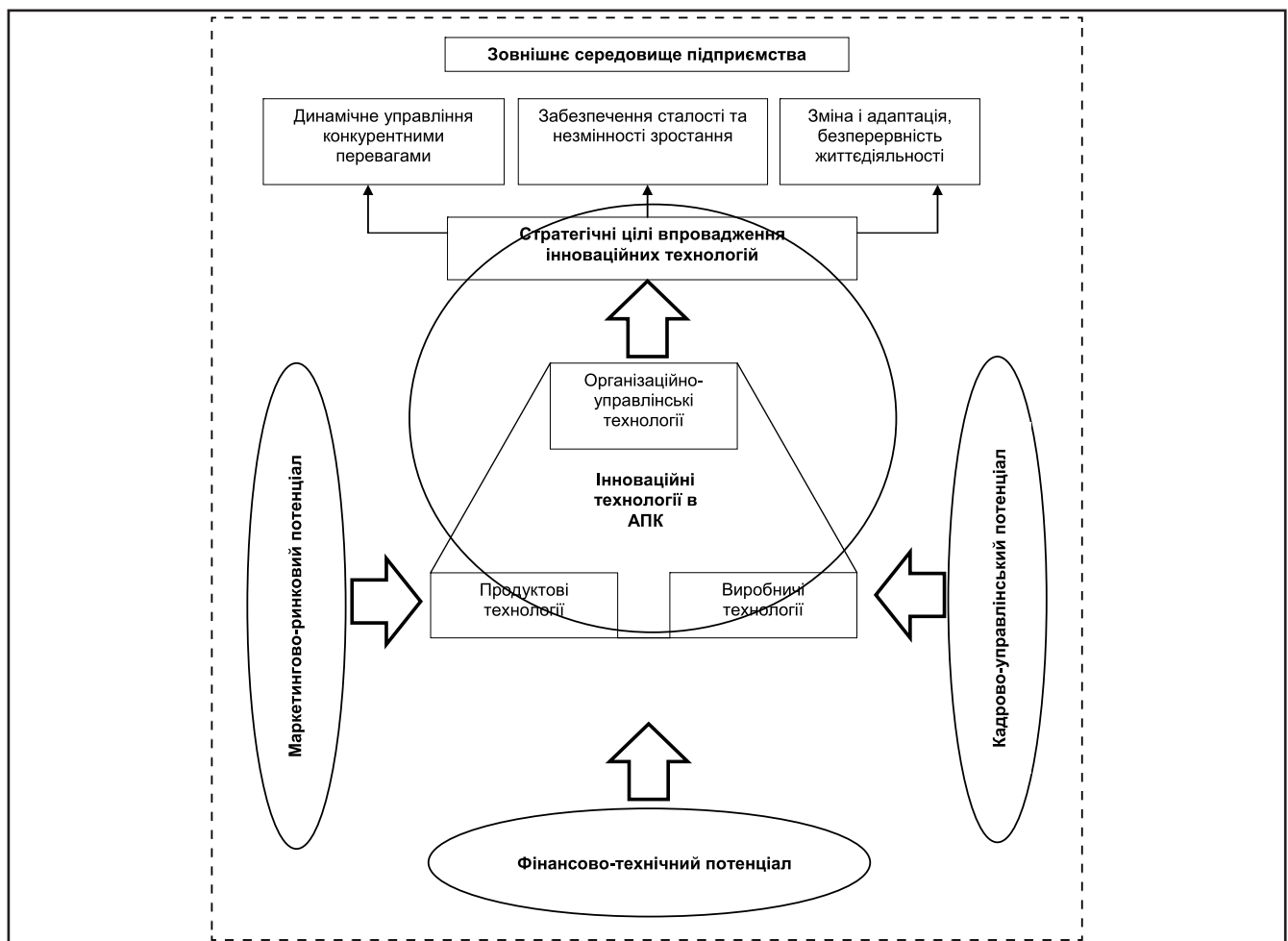

Рисунок 3. Базові елементи механізму управління впровадженням інноваційних технологій підприємствами АПК на мікрорівні

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

управлінських інноваційних технологій підприємство забезпечує вирішення таких фундаментальних завдань як формування нових конкурентних переваг, досягнення стійкого економічного розвитку та здатність до реалізації змін і адаптації, яка забезпечує безперервність існування підприємства як організаційно-економічного утворення.

Власне функціональний базис інноваційної діяльності формують виробничі інноваційні технології, орієнтовані на вдосконалення ключових параметрів виробничо-технологічного процесу підприємств і забезпечують найбільший економічний ефект підприємствам АПК.

Відносно агропромислового комплексу це можуть бути кардинально нові або удосконалені технології обробітку ґрунту, нові індустріальні технології в тваринництві, більш ефективні та науково-обґрунтовані системи землеробства і тваринництва, но-

ві методи застосування добрив та засобів захисту рослин, нові ресурсозберігаючі та екоефективні технології тощо.

Локальна ціль впровадження виробничих інноваційних технологій – динамічне управління конкурентними перевагами, причому як перевагами із цінової площини (за рахунок покращення вартісних характеристик виробничих процесів підприємства), так і перевагами в якійсній площині (підвищення рівня виконання виробничо-технологічних процесів забезпечить на виході більш якісний продукт цієї технології).

Продуктові інноваційні технології переважною мірою є зовнішньо спрямованими (на споживачів), при цьому їх ключовими цілями є розширення товарних і територіальних меж ринку, як за рахунок залучення нових споживачів (наприклад, через впровадження технологій вирощування нових порід тварин, технологій створення гібридів рослин чи тварин),

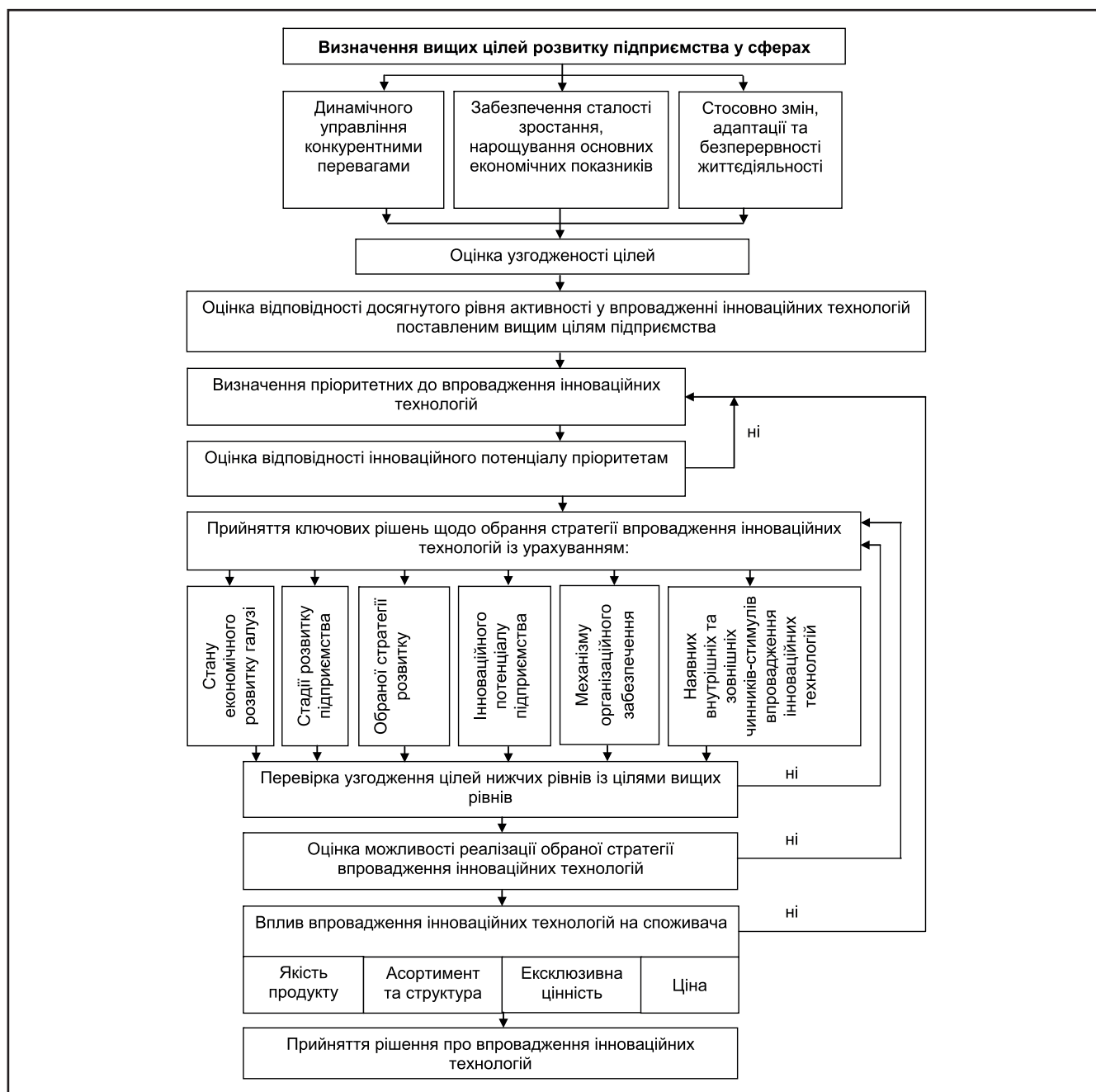

Рисунок 4. Алгоритм забезпечення механізму впровадження інноваційних технологій підприємствами АПК

так і за рахунок пропозиції таких продуктів, які по новому задовольняють потреби існуючої цільової аудиторії (наприклад, біопродукти або продукти-органік, продукти без ГМО тощо).

У діяльності підприємств АПК продуктивні інноваційні технології тільки частково орієнтовані на підтримку конкурентних переваг, тоді як їх переважна мета – підтримувати незмінність зростання через удосконалення пропозиції та розвиток підприємства у відповідності з ключовими тенденціями попиту на продукцію АПК.

Своєю чергою, організаційно-управлінські інноваційні технології є перетвореннями (поліпшуваннями) більш високого рівня, що орієнтовані на перманентне впровадження змін в існуючу систему управління та успішну адаптацію до трансформацій зовнішнього середовища, створюючи підтримку для безперервності життєдіяльності підприємства як організаційно-економічної системи.

Зазначимо, що інтегрувати між собою складові розглянутого механізму і привести в дію інноваційний процес на мікрорівні допомагає програмно-алгоритмічне забезпечення, яке являє собою послідовність дій підприємства, а також набір методів, механізмів і критеріїв прийняття ключових управлінських рішень на різних етапах впровадження нових технологій.

На підставі проведеного дослідження організаційно-економічних засад управління впровадженням інноваційних технологій підприємствами АПК можемо дійти висновку, що забезпечення механізму впровадження інноваційних технологій має здійснюватись відповідно до представленого алгоритму (рис. 4).

Однак зауважимо, що лише побудови внутрішнього організаційно-економічного механізму управління впровадженням інноваційних технологій у підприємствах АПК недостатньо для того, аби привести інноваційний процес на мікрорівні у стан динамічного руху, сприяючи активному поширенню та впровадженню інноваційних технологій в практику господарюючих суб'єктів АПК. Як переконливо засвідчує передовий міжнародний досвід, успішному впровадженню передових технологій у діяльність підприємств АПК сприяє інтеграція механізму на мікрорівні із його складовими на більш високих ієрархічних рівнях – галузевому та макrorівнях.

Висновки

На підставі здійсненого дослідження можемо дійти висновку, що ефективне впровадження інноваційних технологій підприємствами АПК відбувається завдяки досягненню інтеграції і узгодженості макrorівня механізму стимулювання впровадження інноваційних технологій у АПК, чітко підпорядкованої потребам вітчизняних підприємств роботи ринку інноваційних рішень і технологій та ефективно функціонуючої системи фінансового забезпечення впровадження інноваційних технологій, які інтегруються з відповідними складовими механізму на мікрорівні, а саме: стратегією розвитку підприємства, у т.ч. і у інноваційній сфері; наявним інноваційним потенціалом та ключовими цілями впровадження інноваційних технологій; системою внутрішніх і зовнішніх стимулів до впровадження інноваційних технологій підприємствами АПК; інструментальним і функціональним забезпеченням процесів впровадження інноваційних технологій підприємствами АПК.

Список використаних джерел

1. Андреев П.А. Инновационные процессы в сельском хозяйстве. – М.: «Агро-Вестник», 2000. – 182 с.
2. Гончаров В.Н. Теоретические основы формирования и развития инновационно-инвестиционной деятельности предприятий АПК / В.Н. Гончаров, А.К. Каменский // Науковий вісник Луганського національного аграрного університету. – 2009. – №6. – С. 262–267.
3. Ігнат'єва Т.Г. Недержавне фінансування та кредитування інноваційної діяльності аграрних підприємств України: стан і проблеми. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://estetivamente.ru/portal/Soc_Gum/Ekfor/2012_1/44.pdf
4. Кожушко І.Г. Сучасний стан і проблеми технічного забезпечення аграрних підприємств України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2009_31/Zmist/19PDF.pdf
5. Сирцева С.В. Фінансово-кредитне забезпечення інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств України / С.В. Сирцева // Економічний простір. – 2010. – №33. – С. 258–264.
6. Янковська О.І. Інноваційний процес у сільському господарстві / О.І. Янковська // Наука і економіка: науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. – 2009. – №4 (16), Т. 2. – С. 54–58.